

Framhald av síðu 7

sag, at identifisera persónir. Ingen fólgeskrivelse, ingen forklaring om, hvad oplysningerne skulle bruges til. Nogel vil finde oplysningerne ligegyldige, andre personlige og dermed vægre sig for at give dem videre, som man i Danmark ser mange modsætte sig anvendelsen af personnumre.

Kernen er altså ikke edb registrering eller ej, men behandlingen og anvendelsen af oplysningerne, hvadenten dette sker manuelt eller ved hjælp af automatisk udstyr som edb maskiner. Dette være sagt rent principielt vel vidende, at mulighederne for videregående informationsbearbejdning er langt større med datamaskiner og netop dette forhold har sat fokus på behovet for lovgivning på dette område.

Jussi Merklin udtrykker i sin artikel tanker, hvoraf det fremgår, at edb registre først og fremmest er beregnet som et politisk instrument, snarere end et administrativt redskab. Det kommer tydeligt til udtryk, når han betegner sygedageregisteret som et ledelsesvåben, som på et eller andet tidspunkt vil blive misbrugt imod de ansatte, samt at disse skal oprustes til forsvar.

Disse udtalelser om registrering af sygedage for hospitalsansatte siger mig, at vi er gået fra et administrativt til et politisk plan, hvor også hospitalsledelsen må være blikker i andres spil.

Selvfolgelig kan edb benyttes politisk. Endnu har vi demokrati (folkestyre) og centrale/decentrale administrative myndigheder, der hver især har deres egne registre til brug for deres arbejde, som gennem demokratisk besluttede love er pålagt dem. Sålænge mange bestemmer og udøver hver sine rettigheder over egne registre er der ikke de store grunde til nervøsiteten over fare for misbrug.

Hos P/F DATA har vi mange registre over færre personer og virksomheder. Disse er først og fremmest den virksomheds eller institutions ejendom for hvem vi som servicebureau, udfører en edb opgave. Det er naturligvis også ejeren som bestemmer, hvad de registrerede oplysninger må og skal bruges til. Denne decentrale beslutningstagen sikrer mod misbrug af data fra nogle "centrale magthavere", hvem disse end måtte være. Ingen af de tilstedeværende registre har fælles identifikation og en eventuel samkøring af oplysningerne er derfor heller ikke mulig. Dernæst er ingen oplysninger til stede i almindelig tilgængelig

form, men alt opbevares på datamedier, der kun via specielle edb programmer kan læses af datamaskinen.

Når der tales om datamisbrug glider debatten ofte over i mere abstrakte vendinger uden faste holddepunkter og resultatet er, at man efterlades med det indtryk, at noget stort, uhyggeligt og uforklarligt noget kan overgå os, hvis vi ikke passer på i tide. Holdningen bliver derfor oftest, at det er bedst at sige nej straks, så risikerer vi ikke noget.

Vort samfund har en overskuelig størrelse og ligeledes de opgaver vi arbejder eller kan tænkes at ville bearbejde i kommende år. Når talen derfor bliver om brug eller misbrug af data, skulle det ikke være vanskeligt at være konkret i sine udtalelser. Opfattelsen blandt folk om, hvad der vil være korrekt brug eller misbrug af data, vil være forskellig, og det er derfor vigtigt at en tænkt anvendelse af data udtrykkes så konkret som muligt, så en lige så klar stillingtagen for eller imod kan diskuteres. Al tågesnak og skrækkeforestillinger bliver derved overflødig.

I beskrivelsen af det demokratiske samfund fjerner Jussi Merklin sig fra virkeligheden og glemmer de praktiske opgaver, der skal til for at få ethvert velordnet samfund til at fungere.

Han skriver bl. a. »I det demokratiske samfund har man derfor aldrig pligt til at lade sig registrere i et centralt Edb-register, og her kan man kun tænke sig offentlige edb registre, hvis alle borgere får samme ret til at benytte registreret oplysninger.

På Færøerne har vi haft et centralt folkeregister siden hjemmestyrelovens indførelse i 1948. Det vil være ulogisk, hvis folk med henvisning til ovenstående overførsel til ovenstående kan nægte at lade sig registrere ved dette kartoteks overførsel til edb. Det vil ligeledes af hensyn til andre borgere være urimeligt, hvis alle får samme ret som myndighederne (registrejerne) til at benytte registreret oplysninger.

Til gængæld kunne man godt forestille sig et vist samarbejde mellem myndighederne for at udnytte oplysningerne på en fornuftig måde så dobbeltarbejde undgår for både borgerne og administrationen, og her vil det naturligvis være på sin plads at definere disse rammer.

Det er nu snart 20 år siden de første skridt til etableringen af Færøernes første edb virksomhed P/F Data blev taget op og i de ca. 17 år virksomheden

har fungeret er mange registre blevet etableret og benyttet. Det er vort indtryk at ledelsen i såvel private virksomheder som offentlige institutioner behandler disse registre og deres indhold på en fornuftig og kompetent

Framhald av síðu 5

mannahavn, og sum átti at verið betur umboðað í »projekt-nevndini« (hetta er nevnd, ið arbeiðið við projekti av nýggjum feroyskum húsum í Keypmannahavn. Her hevur Húsafelagið eitt umboð). Henda nevnd hevur higartil arbeitt ógvuliga fjart frá útisetum og nýskjum teirra.

Hann nevndi millum annað, at húsið í Rantzaugade var nógv brúkt og, at nevndirnar vóru aktivar. Arbeiðið var eisini fyrri at fáa betri samband við skúlan, og nýski var frammi um at fáa eina lesistovu og eitt minni feroyskt bókasavn. Tó var hetta ógvuliga torført hjá Húsafelagnum at røkja, tí holinei vóru trúnar og tær figgarligu umstøðurnar av vánalgar.

Húsafelagið hevur bert uml. 50.000 kr. árliga at reka holinei fyrri.

Torfinn segði, at Húsafelagið var positivt innstillað fyrri uppskotum, men at tað ikki treyta-leyst vildi ganga undir krøv frá m. a. landsstýri ella óviðkomandi felagsskapi.

Húsafelagið má víðurkennast sum tað felag, tað er, nevnliga umboð feroyinga í Keypmannahavn.

Viðari segði hann, at Húsafelagið ikki kundi góðtaka, at P. Ellefsen, sambært Skeggunum, vildi byggja eina sjómanskirkju í Keypmannahavn. Harafturat vildu feroingar ikki lata seg stýra av tilvildarligrum umsjónarmonnum. Hann helt tað vera skomm, at feroingar, sum størsti tjóðskaparligi minni-bólður, ikki høvdu hóskaði tilhaldssátt.

At enda meinti hann, at tað fóru at ganga mong ár áðrenn nýggju húsin blivu veruleiki. Og hann vónaði, at tað, um tað bleiv bygt, bleiv eitt hús fyrri allar feroingar, og ikki eitt tómt monument yvir skeivan útisetapolitikk.

Við Istedgade

Næsti talari var Jákup Lindenskov. Hann segði, at fyrrverandi Landsstýri hevði arbeitt aktivt við málunum um eitt nýtt Føroya hús. Tí var tað spell, at tað hevði gingist so stítrítt á komið viðari.

Hann segði annars, at endamálið við einum Føroya húsi mátti vera at rúm var fyrri øllum aktivitetum, og hann vónaði at mógulig niðurskurður ikki fór at leggja málið um eitt Føroya hús á is.

At enda hevði Rógvi Thomsen frá tí feroyska skúlanum orðið. Hann segði, at skúlin lá í Gasværskvej nær Istedgade, og at børn, ið komu á skúlan, oftani skuldi koyrast hagar av foreldrunum. Einku holi var til vega hjá foreldrunum at bíða í, so tey vóru noyðt at spáka sær ein túr, meðan börnin vóru í skúla. Tá ein hugsar um, at skúlin liggur við Istedgade, so kann ein gera sær eina mynd av, hvussu lítlan hug foreldri hava at senda børn síni í skúla eitt slíkt stað, og sjálvi ganga runt í kvartirum og bíða upp til heim tímar.

Hann segði eisini, at nógv av

facon.

Den stigende automatisering vi oplever i samfundet i disse år, vil kunne stille de inopierede parter i en vanskelig beslutnings-situation, hvor de vil være godt hjulpet med en registerlovgivning, men først

foreldrunum ætlaðu sær heimafurt til Føroya. Tí var tað av størum týðningi, at börnini dugdu feroyskt og kendu til feroysk viðurskipti. Hann meinti tí, at tað var neyðugt, at børn sum foreldrunum komu í nærri samband við feroyskt virksemi, eitt nú, at skúlin móguliga flutti inn í holinei í Rantzaugade. Hetta fór tó at vera torført vegna hollis-trupulleikar, vánaligan økonomi og á vetri eisini kulda.

Rógvi meinti eisini, at fleiri av útisetunum, ið komu í samband við skúlan, vóru flutt av land-inum vegna átrúnaðarligt snæverskygni, og tað tí var eitt vánaligt hugskot at lata eina kirkju og harav ein prest hava so stóra ávirkan á projektið og dagligu leiðslu tess.

At enda meinti hann, at stuðul átti at verða givin til núverandi holi ella betur hevði verið, um nýggj stóri og betri holi fingust til vega, har pláss var fyrri øllum útisetatøkum.

Aftaná, at panelluttakararnir høvdu havt orðið, var høvi til at seta spurningar til teirra.

Ivi um samarbeiði

Fyrstur at taka orðið var Dánjal Jákup Thomsen, formaður í »Feroyskt felag í Hvidovre«. Hann helt, at tjakið hevði snúð seg nokk so nógv um tey ungu og teirra trupulleikar. Hann vildi bert siga, at tað vóru eisini tilkomin fólk millum útisetarnar í Keypmannahavn, og hesi vildu gjarna sleppa upp í part.

Marijn Sigurðsdóttir, ið hevur sosiala vegleiðingina, meinti, at tað var meira tørvur á hesi vegleiðing enn á einari kirkju, ið álikavæl fór at standa tómt.

Spurður, um hann ætlaði at útiþýsa teir politisk felagsskapi-rar frá einum Føroya húsi svaraði Pauli Ellefsen, at hesi ikki áttu at vera umboðarir í húsannevndini, men at teir gjarna máttu husast har, so leingi teir gouldu leiguna.

Løgmaður meinti annars, at eini nýggj hús at byggja fóru at kosta einar 10 mill. kr., um ikki meira. Tí meinti hann, at ein fyrribils loysn hevði verið, at myndugleikarnir hjálptu útisetum at leiga onnur holi. So mikið meinti hann, at Landsstýrið kundi ganga við til.

Hann skjeyt upp at halda ein fund við umboðum fyrri útisetar um spurningin.

Hesum tilvísing tók fundurin av við.

Karl Nolsøe meinti, at spurningurin um húsið ikki skuldi stýrast av fólksnum ella politiskum málsetningum.

Haraftrímti má húsið hava ein ávisan karm, har um verður fyrri øllum útisetum. Dagliga leiðslan átti at liggi í hondunum á felagsskapunum, ið nýta tað.

— Vit ynskja ikki at koma undir formyndarskap, endaði Karl Nolsøe.

Fleiri áhoyrarir hildu, at vit máttu kunna samarbeiða við respekt fyrri hvarjum øðrum. Uppá fyrispurning svaraði Petur A. Petersen, at hann ikki meinti, at feroingar kundu ganga inn í ein breiðari felagsskap. Hetta visti hann frá royndum um hjá m. a. grønlendingum.

og fremmest er det en sådan lovs formål at beskytte det enkelte individ. Imidlertid har flere af den sidste tids indlæg haft en smule karakter af at ville gøre en mus til en elefant, idet der helt har manglet en saglig begrundelse for

Til hetta svaraði Torfinn, at tað higartil ikki hevur verið nakar trupulleiki at reka húsið í Rantzaugade av tí, at teir ymisku bólkarnir arbeiddu við respekt fyrri hvarjum øðrum.

Hann kundi siga, at húsið í núverandi ikki ikki varð stýrt av politiskum bólkum.

Petur A. Petersen segði einaferð aftur, at hann ívaði i, at allir felagsskapi kundu vera í sama holi.

At enda hevði P. Ellefsen orðið. Hann metti sum Petur A. Petersen, at allir feroingar ikki kundu trivast undir somu lon.

Annars takkaði hann fyrri, at hann varð bjóðaður á fundin, tá hann meinti at skilja húsaspu-rningin betur nú enn áður.

Fundurin lokin kl. 23,00.

Tvey hús

Ein legði til merkis, at tjakið snúði seg um tvey hús, nevnliga, hvussu eitt komandi feroyskt hús móguliga skuldi siggja út, og hvussu spurningurin viðvíkjandi núverandi húsi kundi loysast.

Fólk vóru flest øll á einum

nogle af de fremførte holdninger.

En debat om et så vigtigt emne kan naturligvis kun hilses velkommen, men det er mit indtryk at Jussi Merklin med sin artikel har skudt over målet.

máli, um, at tað fóru at ganga mong ár, áðrenn tey nýggju húsin blivu veruleiki, um tey nakrantíð komu upp at standa.

Seinni partur av tjakinum snúði seg tí mest um møguleikan at leiga nýggj holi. P. Ellefsen segði seg ganga inn fyrri hesum, og sum tað skiltist á honum, vildi Landsstýrið stuðla tiltakinum.

Tað skal at enda sigast, at tað vóru væl yvir 100 fólk á fundinum, og vóru tey væl nøgd við tiltakið og vónaðu bert, at nakkað spurdist burður.



Framhald av síðu 2

teir koma í tíð og úrtíð við drúgvum greinum, sum skulu eiga fyrsta rætt — so sektin á tíðindunum. Hetta áttu aktivir blaðmenn ikki at funnið seg í.

Og so er tað hitt heilt »spesiell« slagið av politik-arum, sum tað ið val er fyrri hond fylla bláðini á tremur fyrri at gagna seg sjálvar — og tá ið valið er av og menn eru slopnir inn á ting, býráð og kommunustýri, lyfta teir ikki hond frá síðu, hvørki figgarliga ella á annan hátt at veita til blaði, ið hevur tryggjað teimum eitt feitt politiskt bein, nakran stuðul.

Hetta hevur tíverri verið eitt eyðkenndi øll tey mongu ár, eg havi starvast sum blaðmaður.

Til teir ungu, virkisfúsnu feroysku blaðmenn vil eg siga: varðveiti pressu-etikk-in, vevji ikki reportasju og viðmerkingar av persónligum ella politiskum innihaldi saman við reportasjuna — tað hoyrir ikki heima, men púra ókent er tað ikki um okkara leiðir. Eitt annað: verið reiðuligir, tá ið frá-søgnir og interviews verða tikið og tá ið tit referera frá lögtingi ella øðrum al-mennum samkomum; »litið« ikki hesi referat — tað kemur aftur um brekku.

Eitt triðja og kanska ikki hitt minst avgerandi: verið um keldur týkkara sum ulvar á skóg. Keldan eigur rætt at vera anonym — og minnist til, at kvinna ella maður, ið letur blaðnum keldutilfar, og

sum síðani verða hongd út av ósketni ella øðrum orsök-um, tann kelda er tømð fyrri alla framtíð!

I Noreg hevur beint í hesum døgum verið eitt aktuelt dømi, har ein óheftur free lance blaðmaður, Alf Reidar Jacobsen av navni, hevur sagt seg heldur at fara í fongslun enn at geva upp keldu sína til eina grein í vikublaðnum »Alle Menn« fyrr í ár. Nú hevur norski hægstirættur álagt honum at uppgæva keldu sína fyrri politinum. Men hann ger tað ikki úttan so, at henda kelda sjálvi gevur grønt ljós. Jacobsen tekur seiðis til: — Høysteretur kjennels visir, at det kildevær, som straffeloven i en viss grad gir pressens folk er helt illusorisk. Uten prinsipiell argumentasjon har Høysterett bare godkjent politiets begjæring... « Tað hevur í hesum føri ongan áhuga fyrri feroyskar lesarar at vita, hvat ið undan er farið — tað var eitt reint norskt lokalmål — men talan er um eitt heilt avgerandi prinsipp hjá einum ábyrgdar-kendum blað- ella tíðinda-manni. Jacobsen kann fáa upp til 3 mánaðar fongsl eftir norsku revsilógini ella so leingi sum hann noktar at siga navnðið á keldu síni!

Slíkar blaðmenn kann ein eiga virðing fyrri, og spurningar av líkandi slagi hava eisini verið frammi í Danmark t. d., men heldur ikki har vil frælsa pressan eftirlíka krøvunum frá politivald-inum, og so eigur eisini at vera. Ábyrgdarblaðstjórin má í slíkum førum standa til svars.